

सर्वोच्च अदालत, पूर्ण इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी
फैसला
070-NF-0014

विषय:- उत्प्रेषण, परमादेश ।

मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडा समेतको तर्फबाट प्रहरी नायब महानिरीक्षक यादव निवेदक
अधिकारी-----१

विरुद्ध

महोत्तरी जिल्ला, बेलही गा.वि.स. वडा नं. ४ घर भई अञ्चल शसस्त्र प्रहरी गुल्म विपक्षी
बागमतीमा प्रहरी जवान पदबाट सेवाबाट हटाइएका मृत्युञ्जय राज पाण्डे-----१

यस अदालतको संयुक्त इजलासमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय
आदेश मिति:- २०६९।५।१८

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ११ को उपदफा (१)(ख) बमोजिम पर्न आएको
पुनरावलोकन निवेदनमा निस्सा प्रदान भै दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यस
प्रकार छ:-

म निवेदक मिति २०६३।४।२१ मा नेपाल प्रहरी जवान पदमा स्थायी नियुक्ति पाई सेवा प्रवेश
गरेदेखि राष्ट्र र जनताको निरन्तर सेवा गर्दै आफ्नो विभागीय आदेश एवं नीति निर्देशन अनुरूप जिम्मेवारी

पूरा गर्दै आएको थिए । यसै बीचमा मेरो वृद्ध हजुरआमा सिकिस्त विरामी भएको खबर टेलिफोनबाट सुन्दा मिति २०६५।११।३० मा म निवेदक तत्कालै २।३ दिनको आउट क्या. वि. विदा माग गर्दा नदिएकोले अपर्झट घर्तर्फ हिड्ने परिस्थिती आईपरेकोले घरमा आएको थिएँ । घरमा आउने वित्तिकै हजुरआमा सिकिस्त विरामी भएकोले उपचारको निम्ती डाक्टरलाई लिन जाने मिति २०६५।१२।२ गते मोटर साइकल दुर्घटना भई मेरो दायाँ खुट्टा (घुँडाको जोर्नी) भाँचिएकोले जनकपुर अञ्चल अस्पतालका सर्जरी विभाग (हाड, जोर्नी, नसा रोग विशेषज्ञ) डा. अनिल कुमार ठाकुरको जनकपुर स्थित क्लिनिकमा उपचार गराउँदा बेडरेष्टमा बस्न सल्लाह दिएकोले मिति २०६५।१२।२ गते देखि मिति २०६६।३।२ सम्म उपचारमा नै थिए । उपचारबाट घर फर्की आउँदा मलाई नोकरीबाट हटाईएको सूचना मेरो घरमा आमालाई मिति २०६६।२।२० मा बुझाएको रहेछ । पत्र हेर्दा अञ्चल सशस्त्र प्रहरी गुल्म बाग्मती दरबन्दीका प्रहरी जवान मृत्यञ्जयराज पाण्डेय मिति २०६५।११।३० गते देखि कसैलाई नसोधी आफूखुशी गैर हाजिर रहेकोले प्रहरी टोली खटि गई खोज तलास गर्दा फेला नपरेकोले अ.व. ११० नं. बमोजिमको म्याद सूचना टाँस गरी सोको रितपूर्वकको मुचुल्का प्रहरी चौकी नैन्हीको च.नं. ७३ मिति २०६५।१२।१२ को पत्र साथ पठाई सकेको भनी जिल्ला प्रहरी कार्यालय महोत्तरीको सि.नं. ३७३ को संचार प्राप्त हुँदा सम्म हाजिर हुन नआई दिन ६३ गैरकानूनी रहेको देखिएकोले प्रहरी नियमावली २०४९ को नियम ८९(२)(ग) बमोजिमको कार्यविधि पूरा गरी ऐ. नियमावलीको नियम ९३ को उपनियम २(ख) बमोजिम नियम ८४ को देहाय (छ) बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने गरी मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय, हेटौँडाका प्रहरी उपरीक्षकको मिति २०६६।१।३१ को निर्णय पर्चाबाट सेवा निवृत्त हुन पुगेको हुँ । यसरी सेवा हटाउने निर्णय उपर मैले म्याद भित्रै मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालयका प्रहरी नायब महानिरीक्षक समक्ष पुनरावेदन गरेको र सो पुनरावेदन उपर सुनुवाई हुँदा प्रहरी नायब महानिरीक्षकबाट पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर खारेज हुने ठहर्छ भन्ने मिति २०६८।३।१५ मा निर्णय भएको भन्ने व्यहोराको पत्र मिति २०६८।४।७ मा प्राप्त भई हेर्दा थाहा जानकारी हुन आएकोले साह्रै अन्यायमा परी न्यायिक उपचारको निमित्त सम्मानित अदालत समक्ष प्रस्तुत रिट निवेदन लिई उपस्थित भएको छु । अतः सम्मानित अदालतबाट नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ को धारा ३२, १०७(२) बमोजिम

असाधारण अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी विपक्षीहरूबाट भविष्यमा सरकारी नोकरीको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने निर्णय र मिति २०६६।१।३१ को पत्र तथा म निवेदकको पुनरावेदन उपर मिति २०६८।३।१५ मा भएको पुनरावेदन खारेज गर्ने निर्णय र सो निर्णय बमोजिमको मिति २०६८।३।१५ को पत्र लगायत मलाई प्रतिकूल असर पार्ने विपक्षीहरूको यावत् काम कारवाही र निर्णयलाई उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी निवेदकलाई पूर्ववत् रुपमा सेवामा बहाल गराई सेवाबाट हटाइएको मिति देखि पुनर्वहाली भएको मितिको बीचको अवधिको तलब भत्ता लगायत अन्य सुविधा समेत दिनु दिलाउनु भन्ने परमादेश लगायत जो चाहिने उपयुक्त आदेश जारी गरी न्याय पाउँ भन्ने निवेदन ।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? यो आदेश प्राप्त भएको मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिनभित्र सम्बन्धित मिसिलसाथ राखी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत् लिखित जवाफ पठाउनु भनी रिट निवेदनको एक प्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूलाई सूचना पठाई त्यसको बोधार्थ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाई दिनु । लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियम बमोजिम पेश गर्नु । साथै निवेदकलाई नोकरीबाट हटाइएको कारवाही सम्बन्धी सक्कल फायल पेशीका दिन महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत् झिकाउनु भन्ने यस अदालतको मिति २०६८।४।३२ को आदेश ।

हजुरआमाको उपचारको लागि घर गए पश्चात विरामीलाई चिकित्सक समक्ष उपचारको लागि लैजानु पर्नेमा आफु मात्रै घुम्ने नियतले हिडी मोटरसाइकल दुर्घटनामा परेको देखिएको र दुर्घटनामा नै परेको भए तत्काल प्राथमिक उपचार पश्चात नजिकको प्रहरी कार्यालयमा वा आफु कार्यरत रहेको कार्यालयमा जानकारी गराईएको कुनै प्रमाणहरू संलग्न नहुनुका साथै त्यतिका लामो समयसम्म उपचारमा रहन पर्ने भए नेपाल प्रहरीको सुविधा सम्पन्न अस्पताल हुँदा हुँदै पनि सो तर्फ उपचार गराउन नजानु र साधारणतया सरकारी जनकपुर अस्पताल समेतमा नगई एक जना चिकित्सक रहेको मेडिसिन सेण्टरमा उपचार गराएबाट नै निवेदक मनोमानी ढंगले आफुखुशी गैह्र हाजिर रहेको प्रष्ट देखिएको हुँदा पहिलो शुरु निर्णय र सोही निर्णयलाई सदर गर्ने गरी भएको निर्णय समेत नियम सम्मत नै भएको हुँदा

रिट निवेदन कानून सम्मत देखिँदैँन । निजले यस कार्यालयबाट मिति २०६६।१।३१ गते भएको निर्णय उपर चित्त नबुझी ऐनको म्याद भित्रै मिति २०६६।३।१६ गते पुनरावेदन दर्ता पश्चात पुनरावेदन सुन्ने अधिकारी समक्ष आफु अन्यायमा परेको सम्बन्धमा प्रमाण सहित स्वयम् उपस्थित नहुनुका साथै कुनै पनि माध्यमबाट सम्पर्क नगरी सम्पर्क विहिन रही आफ्नो पेशा प्रति उदाशिन भएको स्पष्ट नै देखिएकोले व्यक्तिगत स्वार्थको लागि सम्मानित अदालत समेतलाई भ्रम सृजना हुने खालका काल्पनिक कुराहरु प्रस्तुत गरी उत्प्रेषणयुक्त परमादेश लगायत जो चाहिने उपयुक्त आदेश जारी गरी पूर्ण न्याय पाउँ भनी पेश गरेको उक्त निवेदनमा उल्लेखित व्यहोराहरु तथ्यहिन भएकोले यस कार्यालयका प्रहरी उपरीक्षक लगायत यस कार्यालय तथा यस कार्यालयका प्रमुख समेतलाई विपक्षी बनाई दिएको निवेदन पत्र खारेज गरी पाउँ भन्ने मध्य क्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडा, ऐ. का नायब प्रहरी महानिरीक्षक र प्रहरी उपरीक्षक समेतको लिखित जवाफ ।

हजुरआमाको उपचारको लागि डाक्टरलाई लिन जानु परेकोले मिति २०६५।१२।०२ गते बाटोमा मोटर साईकल दुर्घटना परेकोले दायाँ खुट्टा (घुँडाको जोर्नी) भाँचिएकोले जनकपुर अञ्चल अस्पतालमा उपचार गरी बसे र म अ.स.स.प्र. गुल्म पनौती काभ्रेमा कार्यरत रहँदा मलाई अंचल प्रहरी कार्यालय बागमतीका प्रहरी उपरीक्षकबाट नोकरीबाट हटाउने कानूनी व्यवस्था रहेकोमा उक्त कार्यालयको प्रहरी उपरीक्षकले नोकरीबाट नहटाई मध्यक्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय हेटौँडाको प्रहरी उपरीक्षकले नोकरीबाट हटाउने निर्णय गरेकोले अधिकारक्षेत्र भन्दा बाहिरको निकाय एवं अधिकारीले निर्णय गरेको जिकिर गरेको सन्दर्भमा विपक्षी रिट निवेदक मिति २०६५।११।३० गतेबाट कोही कसैलाई नसोधी आफू कार्यरत रहेको कार्यालय अ.स.प्र. गुल्म बागमतीबाट भागी गएको र अ.स.स.प्र. गुल्म बागमतीबाट स्थायी घर वतन जिल्ला प्रहरी कार्यालय महोत्तरीमा खोजतलासको लागि पत्राचार गरी उक्त कार्यालय अन्तर्गत प्रहरी चौकी नैनहीबाट निजको सम्बन्धित स्थायी वतन नैनही गा.वि.स. ४ मा प्रहरी अधिकृत सहितको डोर खटी गई खोजतलास गर्दा समेत फेला नपरेकोले मुलुकी ऐन, अ.व. ११० नं. बमोजिमको म्याद सूचना विपक्षी रिट निवेदकको घर ठेगानामा टाँस गरी मुचुल्का प्राप्त भई सक्दा समेत सम्पर्कमा नआई सम्बन्धित कार्यालयमा समेत हाजिर हुन नगई आफुखुशी भागी गई

मनासिव कारण नभई वा विदा नलिई लामो समयसम्म कार्यालयमा गैह्र हाजिर रहने कार्य गरेको हुँदा निजबाट संगठनमा कामकाज लिन बाधा पर्ने र अन्य प्रहरी कर्मचारीहरू समेतमा नकारात्मक प्रभाव पर्न जाने भएकोले कारवाहीको क्रममा तत्काल यस कार्यालयमा अधिकार प्राप्त अधिकारी प्रहरी उपरीक्षक कार्यरत नरहेको अवस्था भएकोले अधिकार प्राप्त अधिकारी भएको मजकुर कार्यालयबाटै प्रहरी नियमावली, २०४९ (संशोधन सहित) को परिच्छेद ९ को नियम ८८ को (झ) अनुसारको कसूरमा ऐ. नियमावलीको नियम ९३ को उपनियम २(ख) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सोही नियमावलीको नियम ८४ को (छ) बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी मजकुर मध्य क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय हेटौँडाको च.नं. ३०६३ मिति २०६६।१।३१ गतेको पत्रले ऐ. मितिबाट लागु हुने गरी नोकरीबाट हटाइएको देखिन्छ । विपक्षी रिट निवेदकले सरासर झुठा र कपोलकल्पित व्यहोरा उल्लेख गरी कार्यालय समेतलाई विपक्षी बनाई दिएको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने अंचल प्रहरी कार्यालय बागमतीका प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षकको लिखित जवाफ ।

प्रहरी जवान मृत्युञ्जयराज पाण्डेय मिति २०६५।११।३० देखि कसैलाई नसोधी आफूखुशी गरी गैर हाजिर रहेकोमा प्रहरी टोली खटि गई खोजतलास गर्दा पनि निज फेला नपरेकोले निजको नाउँमा मुलुकी घन अ.वं. ११० नं. बमोजिमको म्याद सूचना टाँस गर्दा पनि निज ६३ दिनसम्म हाजिर हुन नआई गैर हाजिर रहेका थिए । यसरी कसैलाई नसोधी आफूखुशी गैह्र हाजिर रहेको रिट निवेदकलाई प्रहरी नियमावली २०४९ (संशोधन सहितको) परिच्छेद ९ को नियम ८८ को देहाय (झ) बमोजिमको कसूरमा ऐ. नियम ८९ को उपनियम (२)(ग) बमोजिमको कार्यविधि पुरा गरी ऐ. नियमावलीको नियम ९३ को उपनियम (२)(ख) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सोही नियमावलीको नियम ८४ को देहाय (छ) बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउने निर्णय गरिएको हो । यसरी कानून बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट भएको मिति २०६६।१।३१ को निर्णय र सोलाई सदर गरेको मिति २०६८।३।१५ को निर्णय न्यायसंगत नैं भएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन पत्र खारेज गरी पाउँ भन्ने अंचल सशस्त्र प्रहरी गुल्म बागमती, काभ्रेको लिखित जवाफ ।

निवेदक कार्यरत रहेको अञ्चल सशस्त्र प्रहरी कार्यालय बागमतीको प्रहरी उपरीक्षकले निवेदकलाई कारवाही गरी हटाउन सक्नेमा अर्कै मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडाको प्रहरी उपरीक्षकबाट निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएको आदेश क्षेत्राधिकारको अभावमा नै त्रुटिपूर्ण रहेको देखिएकोले कार्यविधिगत प्रश्नमा प्रवेश गर्न यस्तो त्रुटिपूर्ण कार्य विरुद्ध रिट निवेदन परेकोमा सो यथावत कायम रहन सक्ने अवस्था देखिएन । निवेदकलाई पदबाट हटाउने निर्णय आदेश समेतको काम कारवाही उत्प्रेषणको आदेशले बदर हुने ठहर्छ । निजले कानून बमोजिम प्राप्त गर्ने तलब भत्ता र अन्य सुविधा समेत निवेदकलाई दिनु दिलाउनु भनी परमादेशको आदेश जारी हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको यस अदालतको संयुक्त इजलासको मिति २०६९।५।१८ को फैसला ।

विपक्षी कार्यरत रहेको कार्यालय बागमतीमा रहेकोमा विवाद छैन । त्यसैगरी निवेदक कार्यरत कार्यालयको माथिल्लो कार्यालय बागमती अञ्चल प्रहरी कार्यालय र सो भन्दा माथी मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडा हो भन्ने पनि विवाद छैन । अञ्चल प्रहरी कार्यालयमा समेत तत्काल प्रहरी उपरीक्षक कार्यरत नरहेको अवस्थामा विपक्षीका विरुद्ध कारवाही गर्नका लागि अख्तियार प्राप्त सम्बन्धित प्रहरी अधिकृत भनेको मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालयको प्रहरी उपरीक्षक नै हुन् । सो भन्दा तल्लो कार्यालयमा प्रहरी उपरीक्षक कार्यरत नरहेको अवस्थामा कार्यरत नै नभएको प्रहरी उपरीक्षक सम्बन्धित अधिकारी हुन्छ भनी कल्पना गर्न मिल्ने होइन । प्रहरी नियमावलीको नियम ९३(२)(ख) को प्रतिकूल र नियम ९३(क) को मनन नगरी भएको सम्मानित अदालतको संयुक्त इजलासको फैसला यसअघि सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट २०५२ सालको रिट नं. ३०१४ को उत्प्रेषण मुद्दामा र सम्मत २०५८ सालको रिट नं. ३८०७ को उत्प्रेषण परमादेश मुद्दामा प्रतिपादन भएको नजीरको प्रतिकूल हुँदा मिति २०६९।५।१८ को फैसला पुनरावलोकन गरी सो फैसला बदर गरी रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको निवेदन ।

यसमा प्रहरी नियमावली २०४९ को नियम ९३ क मा "नियम ९३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सजाय पाउने प्रहरी कर्मचारी कार्यरत रहेको कार्यालयमा सजाय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारी नरहेको अवस्थामा माथिल्लो कार्यालयको दर्जा पुगेको कर्मचारीबाट विभागीय कारवाही गर्न वा

पुनरावेदन सुन्न बाधा पर्ने छैन" भन्ने व्यवस्था भएको र यस अदालतबाट २०५२ सालको रिट नं. ३०१४ (प्रहरी जवान रामकुमार काफ्ले वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय ओखलढुंगा समेत, मुद्दा: उत्प्रेषण) र २०५८ सालको रिट नं. ३८०७ (प्र.स.नि. रामचन्द्र के.सी. वि. प्रहरी नायब उपरीक्षक जिल्ला प्रहरी कार्यालय उदयपुरसमेत, मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश) समेतमा स्थापित सिद्धान्त समेतबाट प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावलोकन गर्न, उपयुक्त देखिएकोले निवेदन माग बमोजिम न्याय प्रशासन ऐन २०४८ को दफा ११(१) देहाय (ख) का आधारमा यस अदालतको संयुक्त इजलासको मिति २०६९।५।१८ को फैसला पुनरावलोकन गरी हेर्ने निस्सा प्रदान गरिदिएको छ । नियम बमोजिम गरी पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको पूर्ण इजलासको मिति २०७०।५।२८ को आदेश ।

सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयको च.नं. ४९१ मिति २०७०।२।२ को पत्रानुसार यस कार्यालयको च.नं. ३१७६ मिति २०७०।३।१३ गतेको पत्रले पूर्व प्रहरी जवान मृत्युञ्जयराज पाण्डेलाई प्रचलित नियमानुसार तलब भत्ता समेत ठेकिएको दरबन्दी दंगा नियन्त्रण प्रहरी गण हेटौँडाबाट खान पाउने गरी दरबन्दी कायम गरिएकोमा निजले प्रहरी नियमावली २०४९ (संशोधन सहित) नियम ९६ बमोजिम सेवाबाट हटाइएको मिति देखि पुनर्स्थापन कायम भएको मिति सम्मको तलब भत्ता र तलब वृद्धि समेत लिई सम्मानित अदालतबाट पुनरावलोकनको निस्सा प्रदान गर्ने उत्प्रेषण परमादेश जारी भएको मितिमा नै निज प्रहरी जवान महानगरीय दंगा नियन्त्रण प्रहरीगण त्रिपुरेश्वर काठमाडौँको च.नं. ७२१ मिति २०७०।१०।२९ गतेको पत्रबाट नोकरी राजिनामा स्वीकृत गराएको देखिएकोले सम्मानीत अदालत समेतलाई भ्रमित बनाई निजले अनुचित ढंगबाट फाइदा लिएको देखिन आएको हुँदा नेपाल सरकारलाई पुर्‍याएको हानी नोक्सानी समेत कानून बमोजिम निजबाट भरी भराउने आदेश समेत जारी गरिपाउँ भन्ने मध्य क्षेत्रिय प्रहरी कार्यालय हेटौँडाको थप सबुद प्रमाण पेश गरेको निवेदन ।

नियम बमोजिम पेशीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल अध्ययन गरी निर्णय तर्फ विचार गर्दा यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट मिति २०६९।५।१८ मा भएको

आदेश मिले नमिलेको के रहेछ ? नेपाल सरकारको निवेदन जिकीर पुग्न सक्ने हो होइन सोही सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो ।

यसमा प्रहरी जवान मृत्युञ्जय राज पाण्डेले अपझर्टा घरमा नगइ नहुने कार्य परेकोले विदा स्वीकृत नगराई घर गएकोमा घरमा हजुरआमा सिकिस्त विरामी हुनु भएको हुँदा उपचारको निमित्त डाक्टरलाई लिन जाँदा आफूले चलाएको मोटरसाइकल दुर्घटनामा परी दायाँ खुट्टा भाँचिएकोले उपचारमा लाग्नु परेबाट काबु बहिरको परिस्थितिले गर्दा कार्यालयमा हाजिर हुन नसकी गैरहाजिर रहेको अवस्थामा नोकरीबाटै हटाउने गरी कारवाही गरिएकोले सो निर्णय बदर गरिपाउँ भन्ने निवेदन दावी रहेकोमा निवेदकको घर रहेको वतनमा सूचना टाँस गर्दा पनि हाजिर हुन नआई गैरहाजिर भएकोले अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट प्रहरी नियमावली बमोजिम विभागीय कारवाही गरिएको हो भन्ने लिखित जवाफ रहेको देखिन्छ । निवेदक कार्यरत रहेको अञ्चल सशस्त्र प्रहरी कार्यालय बागमतीको प्रहरी उपरीक्षकले निवेदकलाई कारवाही गरी हटाउन सक्नेमा अर्कै निकायका प्रहरी उपरीक्षकबाट निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएको आदेश क्षेत्राधिकारको अभावमा त्रुटिपूर्ण हुँदा निजलाई पदबाट हटाउने निर्णय आदेश बदर हुने गरी यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट रिट जारी भएको पाइयो । उक्त आदेश उपर नेपाल सरकारको तर्फबाट पुनरावलोकन गरी पाउँ भनी निवेदन परेकोमा मुद्दा पुनरावलोकन हुने गरी निस्सा प्रदान भई प्रस्तुत मुद्दा दर्ता हुन आएको रहेछ ।

रिट निवेदक नेपाल प्रहरीको प्रहरी जवान पदमा कार्यरत कर्मचारी भएको अवस्थामा विदा स्वीकृत नगराइ लामो समयसम्म कार्यालयमा हाजिर हुन नसकी गैरहाजिर रहेको भन्ने अभियोगमा प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ९३ को उपनियम २ (ख) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नियम ८४ को देहाय (छ) बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने गरी मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडाका प्रहरी उपरीक्षकबाट निर्णय भएको देखिन्छ । प्रहरी कर्मचारीलाई नोकरीबाट हटाउने सम्बन्धमा कानूनमा कस्तो व्यवस्था रहेछ भन्ने सम्बन्धमा हेर्दा, राजपत्राङ्कित प्रहरी अधिकृतलाई नेपाल सरकारले र अन्य मातहत दर्जाका अधिकृत र जवानलाई तोकिए बमोजिम प्रहरी महानिरीक्षक, प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक, प्रहरी नायब महानिरीक्षक वा अञ्चल प्रहरी

उपरीक्षकले बर्खास्त गर्न, सेवाबाट हटाउन, दर्जा वा तलब घटाउन वा अरु सजाय गर्न सक्नेछ भन्ने प्रहरी ऐन, २०१२ को दफा ९(३) मा कानूनी व्यवस्था भएको देखिन्छ । प्रहरी जवानलाई भएको त्यस्तो सजाय उपर पुनरावेदन सुन्ने अख्तियारी सम्बन्धित प्रहरी नायब महानिरीक्षकलाई तोकिएको देखिन्छ ।

निवेदक अंचल सशस्त्र प्रहरी गुल्म बागमतीमा प्रहरी जवान पदमा कार्यरत प्रहरी जवान भएकोले सोही बागमती अंचल सशस्त्र प्रहरी गुल्म बागमती अन्तर्गतको प्रहरी उपरीक्षकले निवेदकलाई उक्त सजाय गर्न सक्ने भन्ने सामान्य कानूनी व्यवस्था देखिन्छ । तर सो अनुरूपको प्रहरी निकायका प्रहरी उपरीक्षकबाट निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने कार्य नभई असम्बन्धित मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडाका प्रहरी उपरीक्षकले निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने सजाय गरेको भन्ने आधारमा अख्तियार प्राप्त नगरेको व्यक्ति वा निकायले निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने गरी गरेको आदेश निर्णय क्षेत्राधिकारको आधारबाट नै त्रुटिपूर्ण रहेको देखिएको भनी निवेदकलाई पदबाट हटाउने निर्णय आदेश समेतका काम कारवाही उत्प्रेषणको आदेशबाट बदर गर्ने गरी यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट आदेश भएको रहेछ । यस अदालतको संयुक्त इजलासको मिति २०६९।५।१८ को आदेश प्रहरी नियमावली २०४९ को नियम ९३क. मा भएको व्यवस्थाको प्रतिकूल भएको र यस अदालतबाट २०५२ सालको रिट नं. ३०१४ (प्रहरी जवान रामकुमार काफ्ले वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय ओखलढुंगा समेत, मुद्दा: उत्प्रेषण) र २०५८ सालको रिट नं. ३८०७ (प्र.स.नि. रामचन्द्र के.सी. वि. प्रहरी नायब उपरीक्षक जिल्ला प्रहरी कार्यालय उदयपुरसमेत, मुद्दा: उत्प्रेषण परमादेश) समेतमा स्थापित सिद्धान्त समेतको आधारमा प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावलोकन गर्ने गरी निस्सा प्रदान भएको अवस्था रहेको देखिन्छ ।

प्रत्यर्थी मृत्युञ्जयराज पाण्डे यस अदालतको संयुक्त इजलासको मिति २०६९।५।१८ को आदेश बमोजिम सेवामा पुनर्वहाली भएपश्चात घरायसी समस्याको कारण दरसाई नोकरीबाट राजिनामा दिएकोमा मिति २०७०।१०।२९ बाट लागू हुने गरी निजको राजीनामा स्वीकृत भै सकेको भनी मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडा समेतको तर्फबाट मुद्दा पुनरावलोकन गरिपाउँ भनी यस अदालतमा

दायर गरेको निवेदन लेख बाटै देखिन्छ । राजीनामा नै स्वीकृत गराई सेवाबाट अलग भैसकेको प्रहरी कर्मचारीलाई पुनर्वाहाली गरेको मिल्यो मिलेन, नोकरीबाट हटाउने गरी भएको निर्णय ठीक छ छैन भनी मुद्दाको औचित्य भित्र प्रवेश गरी हेर्नुपर्ने देखिएन । विपक्षीले राजीनामा स्वीकृत गराई आफूले प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण सुविधा समेत लिइसकेको अवस्थामा यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट जारी भएको उक्त आदेश बदर गरी निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने मिति २०६६।१।३१ को निर्णय र पत्र तथा निवेदकको पुनरावेदन उपर मिति २०६८।३।१५ मा भएको पुनरावेदन खारेज गर्ने मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय हेटौँडाको निर्णय यथावत भएमा पनि त्यसको औचित्य नदेखिँदा त्यस्तो कार्यकारण नै समाप्त भैसकेको विषयमा पुनः विचार गरिरहनु पर्ने अवस्था विद्यमान नदेखिँदा यस अदालतबाट एकपटक रीट जारी भै त्यसको प्रयोजन नै समाप्त भैसकेको अवस्थामा जारी भएको रिट खारेज गर्नुपर्ने भन्ने विषय आकर्षित हुन सक्ने देखिएन । तसर्थ, प्रस्तुत मुद्दाको औचित्य तर्फ विचार गर्नु पर्ने अवस्था विद्यमान नहुँदा प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ठहर्छ । फैसलाको जानकारी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा हामी सहमत छौं ।

न्यायाधीश

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: ईश्वर पराजुली

कम्प्यूटर: विकेश गुरागाई

सम्बत् २०७२ साल वैशाख महिना ३ गते रोज ५ शुभम्..... ।